

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Quo pacto habere sese debeat coelebs in legendis libris gentilium cap. xix

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

DE RATIONE COERCENDI LIBID.

æquo humanarum literarum studiis, & dictioni cicero-
niana se adduxisset: Atque propterea fideliter affirmavit
ac iuramento se astrinxit nullum se deinceps præter sa-
crarum literarum lectionis genus accepturum. Legere
autem quoadmodum aliquid remissius, ac dulcius animi cau-
sa, non omnino improbandum esse censemus: modo id
fiat opportune raroque, ac festinanter, & (quod aiunt) sicut
canis est Nilo: qui bibit, & fugit, atque adhibeatur tale
temperamentum, ut severitas pudicæ mentis his studiis
non solvatur, sed potius recreetur: quatenus ea refectio-
ne laxatus, & instauratus animus, ad ea postmodum, quæ
uberiora sunt, alacrius revertatur. Sunt autem studia hu-
manitatis in adolescentia sub rhetoribus eoque amplexan-
da, quousque proprietate, ornatuque uerborum, atque aliqua dicitur
diartem, & copiam nobis inde comparemus: at postmodum
(sicut dicitur) non nisi à limine salutanda: atque aliis grauioribus
disciplinis omni nixu, studioque uacandum.

Quo pacto habere se debeat homo cœlebs in
legendis libris gentiliū. Cap. XIX.

DE auctoribus autem qui legendi, quive reiciendi
sint, tres uideo sententias circumferri. Sunt enim
qui præter Christianos, uel Christum sapientes à
Christianis legi nullatenus uelint. Alii citra discrimen om-
nia noscenda esse dicunt: sed eligenda ex omnibus, quæ
potissimum sequamur. Aliis placet (quos magis pro-
bo) fieri delectum, & alteros, ubi deseruerint ad facultatem
dicendi, protinus manumittendos esse: alteros uero
qui impudicitias nos docent, siue hi Christiani sint, siue
gentiles, ablegandos prorsus, aut potius, in ignem præ-
cipitandos, aut in latrinam, quod memini me fecisse of-
fensus aliquando, ac grauius stomachatus foeda ora-
tione cuiuspiam impudicissimi scriptoris. Neque enim habendi
sunt, neque uidendi, qui turpia docent, & obscena
retexunt, ac stilo ingenioso, euidenter quasi fiant, & quasi

indice demonstrant. Quam ob rem optimos quosque
 libros, quicunq; illorum auctores fuerint, qui absq; ulla
 nequitia instruere nos recte possunt ad uirtutem compa-
 randam, charius amplectendos arbitramur, ac frequen-
 ter etiam ad eos euoluendos hortamur. Nam si qua
 sunt (ut ait, D. Augustinus) inter ethnicos, quæ nostræ si-
 dei doctrinæq; conueniant, non solum aspernanda non
 sunt, sed ab eis tanquã ab iniustis possessoribus in usum
 nostrum uindicanda, atque nobis asserenda pro nostris.
 Huiusmodi sapientiæ typus, D. Hieronymo interprete
 aptissime figuratur in libro Deuteronomio, sub figura Deut. 21.
 captiuæ mulieris, quam quicunque ex Israelitis licite
 sibi habere uoluisset uxorem, præcipiebatur ei calui-
 tium facere, ungues præsecare, pilos radere, ut deni-
 que quum sic munda effecta fuisset, licite transiret in
 uictoris thalamum, et uxor efficeretur ex serua. Hic
 sanè si nihil aliud, quàm id quod scriptura dicit, intel-
 ligatur, ridicula hæc possent uideri præcepta, & in-
 pida, nulliusq; momenti, at mystice interpretata præ-
 ferunt egregiam doctrinam sub talium uerborum ue-
 lamine absconditam. Docet enim quid nos potissis-
 mum facere oporteat, quum in manus nostras uene-
 rint libri sapientiæ secularis, ut quicquid in eis reperia-
 mus boni, id totum in usum nostrum absque criminis
 suspitione uertamus. Hoc enim tum demum licite fieri
 posse demonstrat, quum quicquid de diis, de amoris
 bus de uoluptatibus in his facunde dicatur, id totum
 tanquam superfluum, & uanum eraserimus: & id esse
 creditur caluitium inducere, ac pilos radere, & ungues
 præsecare. Studiosus ergo curandum est, si captiuæ, hoc
 est, si scientiæ secularis uoluerimus habere comercium,
 ut eam prius emûdemus, & ab omni errore purgemus,
 & in unguium morem quicquid subest sordium nõ fer-
 ni, sed fidei acie reseceamus. Non enim decet hominem
 Christianum omisis euangeliis, & prophetis delectari

DE RATIONE COERCEN. LIBID.

comcediis, et amatoria poetarum carmina decantare, ut plerique multi facitant Christianorum. Quod, n. in pueris causa necessitatis est licitum facere, idem in adultis, et maioribus natu causa uoluptatis est culpa. In summa ergo eligendi sunt à nobis optimi quique auctores, qui sic expiati, et emundati in usum nostrum uentant: minus honesti autem, qualescunque fuerint, reiciendi omnino sunt neque cum his ulla nobis prorsus habenda commercia.

Qui auctores legendi sint quique reiciendi, Cap. XX.

INter gentiles ergo (ut ab improbis incipiamus) Ouidius in primis, ubi de arte amandi, et de amoribus cantat, precipitandus omnino, ac nullo pacto legendus est. Similiter et obscœnissima Priapeia cuiuscunque fuerit, quæ sane falso ascribitur Maroni. Catullum Tibullum, Propertium, Martiale legere similiter prohibemur. Ausonium et si Christianus fuerit, non est cur desideremus; in multis locis nimis et ipse sordet. Apulei quoque Metamorphosis, siue de asino aureo, ac pariter Luciani iam Latio donati fabulæ, quum uterque impudicissimis rebus parique argumento scateat, procul reiciende sunt à pudicis: qui ut cerre non multum ualent ad eloquentiam comparandam, ita obesse moribus plurimum possunt. Quorum enim attinet huiusmodi lectione occupari: quum neuiquam desint boni undique auctores, qui et eloquentia, et doctrina prodesse magis possunt, et nihil ulla orationis obscœnitate nocere. Sunt enim eiusmodi scripta sicuti cibaria quædam, quæ neque sanguini, neque spiritibus neque neruis, neque medullis conferunt: sed pudenda tantum mouent, ac uentrem inflant, et corpus grauant. Ex Christianis quoque nostris multi etiam sunt eiusmodi: qui quum sint minus noti, de industria hic eos silentio pertransimus ne commemoratione forte mea accendam tu iustitiam